GUDRĀ AUGSME

Lauku Lapa

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centra INFORMATĪVAIS IZDEVUMS Nr. 7 (172) 2019. g. jūlijs

ŠAJĀ NUMURĀ:

- Žurnāla "Latvijas Lopkopis" jūnija numurā . . 2
- Profesionālas bezmaksas konsultācijas – iespēja lauksaimniekiem . . . 2
- "Novada Garša" atklāj zaļumu daudzveidību 3
- Sākas čeku loterija. 4
- Atgādinājums: sezonas laukstrādniekiem – īpašs nodokļu režīms 4
- "Kalnakaļvos" audzē vasaras rudzus 6
- AAL lietotāji – cieniet savus kaimiņus!. . . . 7
- Profilaktiskie pasākumi cīņā pret kaitēkļiem 8
- Saimnieko, kā liek daba un senči. 10
- Meža dzīvnieku postījumu problēmu var risināt sadarbojoties 12
- Cūkgaļas tirgus ĀCM ēnā 13
- Vērtē ES bioloģiskās daudzveidības stratēģiju 13
- Sausā vājpiena pulvera krājumi izpārdoti 13
- Svarīgākie datumi, kurus lauku uzņēmējs nedrīkst aizmirst 2019. gada augustā 14
- No olas līdz cālim, no hobija līdz uzņēmējdarbībai. 15

Foto: Ilze Skudra

AKTUALITĀTES

VASARĀJI AUGUŠI LABI

Ja vien neturpināsies karsts un sauss laiks, vasarāju raža šogad solās būs krietni vien labāka nekā pērn, liecina LLKC speciālistu veiktā oficiālā vasarāju ražas prognozēšana.

Prognozes liecina, ka vidēji valstī vasaras kviešu ražība varētu būt 3,66 t/ha, vasaras miežiem – 3,36 t/ha, kartupeļiem – 25,6 t/ha, auzām – 3,28 t/ha.

Kopumā savlaicīgi iesētie vasarāju sējumi visos valsts reģionos attīstījušies labi – Latgalē labība jau sākusi vārpot, kas liecina – jūlija sākumā tā varētu būt arī kuļama.

Tiesa gan, atsevišķām saimniecībām Kurzemes pusē šis nebūs izdevies gads. "Tie lauki, kas pārdzīvoja trako krusu, pašlaik izskatās ļoti labi," skaidro **LLKC Kuldīgas biroja vadītāja Daiga Mellere**. "Diemžēl ir saimniecība, kur krusas sakapātos vasaras kviešus 30 ha platībā nāksies satīt ruļļos. Taču visvairāk sāp sirds par saimniekiem, kuriem pērn labību iznīdēja sausums, bet šogad no 400 ha ar dažādām kultūrām apsētiem laukiem krusas neskarti palikuši vien 100 hektāri..."

LLKC Saldus biroja augkopības konsultante Vita Cielava norāda: "Vismaz te, piejūrā, saimniekiem jāsāk domāt par lauku laistīšanas sistēmām līdzīgi kā Holandē, jo Pāvilostā, Nīcā kārtīgs lietus nav bijis kopš pavasara. Ja iepriekš uz Jāņiem lija pietiekami, tad šogad lietus bija tikai jūnija sākumā, kad divu dienu laikā nolija vien 15 milimetri. Tādējādi mitruma vasarājiem nepietiek un tie ievērojami atpaliek augšanā."

Tikmēr Latgalē vasarāju lauki ir dažādi – kādā vārpošana sākusies, kādā – jau beidzas. "Mitrums mūspusē, kā kurā vietā, bet lielākoties – nepietiekams. Pašreiz izskatās, ka vasarāju raža varētu būt lielāka nekā pērn, vien jācer, ka labība nesažūs. Diemžēl vasarāju laukos katastrofālos apmēros vērojami dažādi kukaiņi, kuru iznīdēšanā pat augu aizsardzības līdzekļi nepalīdz," norāda **LLKC Preiļu biroja augkopības konsultante Inese Magdalenoka**.

Savukārt Vidzemē augiem klājoties labi, vien vēlāk sētajos laukos pietrūkst mitruma, tādēļ ir problēmas ar cerošanu. "Saimniekiem jādomā par augu slimību apkarošanu, jo miežiem vērojama tīklplankumainība, kviešiem – dzeltenplankumainība, bet miltrasa rodama visos labības laukos. Pirmās lakstu puves pazīmes ir arī kartupeļu stādījumos," novērojumos dalās **LLKC Gulbenes biroja vadītāja un augkopības konsultante Inga Freimane.**

LLKC Augkopības nodaļas vadītājs Oskars Balodis norāda: "Vienmērīgāki lauki vērojami Vidzemes un Latgales novados, jo sējas laikā bija pietiekams mitrums. Šogad ieguvēji noteikti būs tie saimnieki, kuri vasarājus sēja agri. Vēlāk sētajos vasarāju laukos lielais karstums un sausums maijā steidzināja stiebrošanu un tur novērots, ka augi mazāk cerojuši, un līdz ar to ražas potenciāls ir zemāks." LL

Ilze Rūtenberga-Bērziņa, LLKC sabiedrisko attiecību vadītāja

NACIONĀLAIS ATTĪSTĪBAS PLĀNS 2020

EIROPAS SAVIENĪBA
EIROPA INVESTĒ LAUKU APVIDOS
Eiropas Lauksaimniecības fonds lauku attīstībai

Lauku tīkls

Lauku Lapa
Nr. 7 (172) 2019. g. jūlijs
Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centra INFORMATĪVAIS IZDEVUMS

AKTUALITĀTES

ŽURNĀLA "LATVIJAS LOPKOPIS" JŪNIJA NUMURĀ

Pirms pusgada Latvijā izveidots jauns kooperatīvs "Baltu piens", kurā apvienojušies astoņi piena kooperatīvi. Kā tas darbojas, kādi ir mērķi, stāsta jaunā kooperatīva valdes priekšsēdētāja Mirdza Feldmane. Viņa ir arī Latvijas Lauksaimniecības kooperatīvu asociācijas Piena grupas, kā arī kooperatīva "Pienupīte" vadītāja.

Žurnālā lasiet interviju ar SIA "Trikātas piens" īpašniekiem Ēvaldu un Rolandu Putniņiem, kuri stāsta par sekmēm bioloģiskā siera ražošanā vēsturiskajā Trikātas pienotavā, kuru izdevies paglābt no bojāejas.

Saimnieku pieredzes rubrikā – stāsts par piena ražošanu un pārstrādi divās Nīderlandes piensaimniecībās.

Kāda šīs vasaras sākumā bijusi zālāju ražība un kvalitāte, skaidro LLKC lopkopības konsultante Kornēlija Averjanova. Secinājums – situācija ir labāka, nekā bija pērn, taču ražība lielākoties vērtējama kā viduvēja.

LLKC ekonomikas konsultants Raivis Andersons izpētījis ekonomisko situāciju bioloģiskajās piena lopkopības saimniecībās. Viens no secinājumiem – labāku piena cenu saņem tie saimnieki, kuriem ir padziļinātas zināšanas bioloģiskajā saimniekošanā un kas pienu pārdod tieši bioloģisko produktu ražošanai.

Kā roboti maina ēdināšanas paradumus piena govīm, skaidro LLKC lopkopības konsultante Laila Plīta. Autore stāsta, cik daudz un kāda spēkbarība jālieto, lai palielinātu govju vēlmi doties slaukties robotā. Savukārt LLKC Lopkopības nodaļas vadītāja un žurnāla nozaru redaktore Silvija Dreijere raksta par to, kā uz karstuma stresu reaģē cietstāvošās govis.

LLKC Lopkopības kompetenču centra vadītāja Anita Siliņa vērtē vaislas jaunbuļļu izstādi un demonstrāciju, kas maijā otro reizi tika rīkota Liellopu izsoļu namā. Savukārt aitkopjiem noderēs Lailas Plītas veidotais pārskats par iekšējiem un ārējiem parazītiem aitām.

Putnu audzētājus aicinām iepazīties ar Latvijas Olu un putnu gaļas ražotāju asociācijas pārstāves Annas Ērlihas sagatavoto rakstu par vitamīnu deficītu putniem.

Šopavasar Latvijas zirgaudzētāju organizācijas svinēja apaļas jubilejas – Latvijas Zirgaudzētāju biedrība 25 gadu, bet Latvijas šķirnes zirgu audzētāju asociācija – 15 gadu jubileju. Par organizāciju paveikto raksta žurnāliste Dace Millere.

Kā ierasts, žurnālā nozares ziņas no Latvijas un ārzemēm, labas veselības uzturēšanas padomi, saimnieku aptauja, recepte un anekdotes.

Atgādinām, ka žurnālu "Latvijas Lopkopis" iespējams abonēt VAS "Latvijas Pasts" pasta nodaļās visā Latvijā, abonēšanas indekss – 2044, pasūtīšanu iespējams veikt arī elektroniski "Latvijas Pasts" mājaslapas elektroniskās abonēšanas sadaļā: https://abone.pasts.lv/lv/latvijas_preses_izdevumi/zurnali/2044/2019_gads/

Žurnālu var iegādāties arī Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrā Ozolniekos. LL

Iveta Tomsone, LLKC Apgāda vadītāja

PROFESIONĀLAS BEZMAKSAS KONSULTĀCIJAS – IESPĒJA LAUKSAIMNIEKIEM

Atgādinām, ka aizvien ir pieejamas bezmaksas individuālas konsultācijas 1500 eiro apmērā ikvienam lauksaimniekam vai mežsaimniekam!

Iespēju individuāli saņemt profesionālu bezmaksas konsultāciju radījis Lauku attīstības plāna (LAP) 2014.-2020. gadam apakšpasākums "Atbalsts konsultāciju pakalpojumu izmantošanas veicināšanai". Tas paredzēts kā praktisks atbalsts lauksaimniekiem ar mērķi veicināt individuālu konsultāciju saņemšanu par saimniecības, uzņēmuma vai ieguldījuma ekonomisko un ekoloģisko rādītāju uzlabošanu, par nekaitīgumu klimatam un noturību pret klimata pārmaiņām, kā arī par savstarpējās atbilstības prasību ievērošanu.

UZZIŅA

Konsultācijas notiek LAP 2014.-2020. apakšpasākuma "Atbalsts konsultāciju pakalpojumu izmantošanas veicināšanai" ietvaros, LAD līguma Nr. LAD 251016/V51. Atbalsta Zemkopības ministrija un Lauku atbalsta dienests.

Projekta ietvaros iespējams saņemt konsultācijas augkopībā, lopkopībā, mežsaimniecībā un ekonomikas nozarē.

Lai saņemtu konsultācijas lauksaimniecībā, jāsazinās ar tuvāko LLKC biroju, savukārt par mežsaimniecības jautājumiem – ar Meža konsultāciju pakalpojumu centru.

Eiropas apmaksātās konsultācijas būs pieejamas vēl līdz 2019. gada nogalei. Tādēļ aicinām lauksaimniekus un mežsaimniekus izmantot iespēju saņemt profesionālu bezmaksas konsultāciju savas saimniecības vai uzņēmuma ilgtspējīgas un ekonomiski izdevīgas saimniekošanas nodrošināšanai.

Konsultantu kontaktinformācija pieejama: http://new.llkc.lv/lv/nozares/augkopiba-ekonomika-lopkopiba-mezsaimnieciba/profesionalas-bezmaksas-konsultacijas-iespeja LL

LLKC Ekonomikas nodaļa

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

Lauku Lapa
Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centra INFORMATĪVAIS IZDEVUMS Nr. 7 (172) 2019. g. jūlijs

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

AKTUALITĀTES

"NOVADA GARŠA" ATKLĀJ ZAĻUMU DAUDZVEIDĪBU

Foto: Ģirts Avots

Otrais no kopumā pieciem LLKC rīkotajiem tematiskajiem pasākumiem "Novada Garša" jūnijā notika Pierīgā un atklāja zaļumu daudzveidību lietošanai uzturā.

"Novada Garšas" pasākumu mērķis ir popularizēt vietējo produktu ražotāju, lai mudinātu pircēju iepazīt un izvēlēties dzīvesvietai tuvāk radītos pārtikas produktus. Galvenais uzsvars Siguldā bija zaļumi – dažnedažādi augi, dārzeņi, augļi un ogas. Apmeklētāji atzina, ka pārsteidzis tas, cik daudzveidīgu produkciju šajā kategorijā piedāvā mazie ražotāji tepat Rīgas pievārtē.

Konkursā "Mīlētākās pilsētas pusdienas ģimenei" noskaidrojās, ka tik smalku restorānu kā "Fazenda", "Kungu rija" un "Ferma" šefpavāri var demonstrēt viegli mājās pagatavojamu ēdienu, izmaksās iekļaujoties līdz 3 eiro uz vienu porciju. Par labāko šajā konkursā stingrā žūrija atzina restorāna "Ferma" šefpavāru Māri Astiču.

KONKURSA "TAUTAS GARŠA" UZVARĒTĀJI PIERĪGĀ:

Augu izcelsmes produkti (tai skaitā augļu un dārzeņu produkti, tējas, garšvielas) – "Dabas laboratorija", z/s "Mērtas", "Absolūts ēd", "Ice Bliss";
Piena produkti – Jānis Lapsa;
Gaļas un zivju produkti, medus – SIA "Berica";
Miltu izstrādājumi – Una Brakša;
Alkoholiskie dzērieni – z/s "Pīlādži";
Bezalkoholiskie dzērieni – SIA "Royalcoffee";
Ēdināšanas uzņēmums (kafejnīca, restorāns) – "Lazanjas Republika".

Konkursā "Tautas garša" apmeklētāji tradicionāli balsoja par sev tīkamāko produktu – četri pasākumā izceltā produkta ražotāji un pa vienam no citām kategorijām bez maksas varēs piedalīties "Novada Garšas" noslēguma pasākumā septembra beigās Rīgā, Hanzas peronā.

Savukārt 29. jūnijā notika Zivju pietura pie Nabas ezera – Makšķerēšanas festivāla ietvaros Padures pagastā, Kuldīgas novadā (Kurzeme).

Nākamie pasākumi plānoti:

20.07. Piena pietura Krāslavas pilsētas svētku ietvaros (Latgale);

27.09.-28.09. Visu "Novadu Garšu" satikšanās Rīgā, Hanzas peronā.

Ilze Rūtenberga-Bērziņa,
LLKC sabiedrisko attiecību vadītāja

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

Lauku Lapa
Nr. 7 (172) 2019. g. jūlijs
Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centra INFORMATĪVAIS IZDEVUMS

GRĀMATVEDĪBA UN NODOKĻI

SĀKAS ČEKU LOTERIJA

No 2019. gada 1. jūlija sāk darboties čeku loterija. "Čeku loterijas likums" pieņemts 2018. gada novembrī, bet spēkā stājas ar šī gada 1. jūliju. Likuma mērķis ir, ieviešot čeku loteriju, veicināt godīgu konkurenci un nodokļu saistību labprātīgu izpildi, mazināt krāpšanu nodokļu iekasēšanas jomā un izvairīšanos no nodokļu nomaksas, kā arī mudināt patērētājus pieprasīt čekus par iegādātajām precēm un saņemtajiem pakalpojumiem.

No 21. jūnija ir pieejama vietne www.cekuloterija.lv, kurā, sākot ar 1. jūliju, būs iespējams piereģistrēt čekus. Vietnē ir iespējams uzzināt detalizētu informāciju par loterijas nosacījumiem, laimestiem u. c.

Čeku loterijai reģistrē čekus par Latvijā iegādātajām precēm un saņemtajiem pakalpojumiem. Ar čeku, kas ir reģistrējams loterijai, saprot gan kases čeku, gan arī VID reģistrētu kvīti vai biļeti.

Čeku loterijā nevar piedalīties persona, kura preces iegādes vai pakalpojuma saņemšanas brīdī ir jaunāka par 18 gadiem, ar čeku, kurš izsniegts par tabakas vai bezdūmu tabakas izstrādājumu, alkoholisko un enerģijas dzērienu iegādi. Ja čekā nav šādu preču, tad loterijai čeku drīkst reģistrēt arī persona, kas jaunāka par 18 gadiem.

Čeku loterijā nedrīkst piedalīties VID amatpersonas un darbinieki, kā arī čeku loterijas pakalpojuma sniedzēja (SIA "Mobilly") darbinieki.

Čeka derīgumu apliecina tā izdošanas datums.

Čeku loterijai reģistrē čeku par darījumu, kura kopējā vērtība ir vismaz pieci eiro.

! Čekus, kvītis un biļetes, kas reģistrētas dalībai čeku loterijā, jāsaglabā, lai gadījumā, ja kāds no šiem dokumentiem būs izlozēts ikmēneša naudas balvas vai papildu balvas saņemšanai, vai kļuvis par gada izlozes kandidātu, to varētu uzrādīt Valsts ieņēmumu dienestā vai iesniegt Valsts ieņēmumu dienesta Elektroniskās deklarēšanas sistēmā skenētā veidā.

Čeku loteriju organizē mēneša un gada izložu veidā.

Mēneša izlozei var reģistrēt čekus, kuru datums sakrīt ar konkrētā mēneša izlozes mēnesi. Čeka reģistrācija mēneša izlozei sākas katra mēneša pirmajā datumā pulksten 00.00 un beidzas nākamā mēneša piektajā datumā pulksten 23.59. Gada izlozei tiek izlozēti katrai mēneša izlozei reģistrētie 10 čeki, kuri attiecīgajā mēneša izlozē nav laimējuši.

Mēneša izlozē var laimēt vienu naudas balvu 10 000 eiro vērtībā, trīs naudas balvas 5000 eiro vērtībā un 50 naudas balvas 100 eiro vērtībā.

Spēlētājs, kura reģistrētais čeks ir izlozēts un virzīts gada izlozei, 14 dienu laikā no mēneša izlozes rezultātu publicēšanas dienas piesakās gada izlozei, par to informējot Valsts ieņēmumu dienestu vienā no šādiem veidiem:

1) ierodoties Valsts ieņēmumu dienesta klientu apkalpošanas centrā un uzrādot laimējušā čeka oriģinālu;

2) izmantojot Valsts ieņēmumu dienesta elektroniskās deklarēšanas sistēmu un iesniedzot tajā gada izlozei virzīto čeku skenētā veidā.

▶ 5. lpp.

ATGĀDINĀJUMS: SEZONAS LAUKSTRĀDNIEKIEM – ĪPAŠS NODOKĻU REŽĪMS

Sezonas laukstrādnieku reģistrācijai darba devējiem jāizmanto LAD Elektroniskā pieteikšanās sistēma (EPS) (papildus VID minētie darbinieki nav jāreģistrē), tajā reģistrējot ienākumu gūšanas dienu, noslēgto līgumu formu un sezonas laukstrādniekiem aprēķināto atlīdzību par darbu.

EPS ir nodrošināta iespēja lauksaimniekiem (darba devējiem) iegūt apkopotā veidā visus mēneša laikā ievadītos datus un aprēķināto nodokļa apmēru, lai tos iesniegtu VID standartizētā formā vienu reizi mēnesī.

Lai lauksaimnieks varētu piemērot saviem sezonas darbiniekiem atvieglotu nodokļu režīmu, tam ir jāatbilst šādiem nosacījumiem:

- lauksaimniekam īpašumā, pastāvīgā lietošanā vai nomā ir lauksaimniecībā izmantojama zeme, ko viņš izmanto augļu koku, ogulāju vai dārzeņu audzēšanai;
- lauksaimnieks 2019. gadā ir pieteicis zemi vienotajam platības maksājumam, ievērojot kārtību, kādā tiek piešķirts valsts un Eiropas Savienības atbalsts lauksaimniecībai tiešā atbalsta shēmu ietvaros;
- lauksaimnieks nav mikrouzņēmumu nodokļa maksātājs.

Savukārt, lai sezonas laukstrādnieka ienākumiem varētu piemērot 15% iedzīvotāju ienākuma nodokļa likmi, tam ir jāatbilst šādiem trim nosacījumiem:

- persona ir nodarbināta lauksaimniecības sezonas darbos ne vairāk kā 65 kalendāra dienas pie viena vai vairākiem lauksaimniekiem kopā;
- personas ienākums, kas gūts pie viena vai vairākiem lauksaimniekiem kopā, nepārsniedz 3000 eiro;
- personai četru mēnešu periodā pirms lauksaimniecības sezonas darbu uzsākšanas lauksaimnieka labā ar šo pašu lauksaimnieku nav bijušas darba tiesiskās attiecības vai nav bijis noslēgts uzņēmuma līgums.

Gadījumā, ja sezonas laukstrādnieks vienā un tajā pašā zemnieku saimniecībā ir nodarbināts 65 kalendārās dienas pēc kārtas un viņa ienākumi mēnesī pārsniedz 3000 eiro, šāds darbinieks ir jāreģistrē Valsts ieņēmumu dienestā kā darbinieks un turpmāk no viņa ienākumiem pilnā apmērā jāmaksā iedzīvotāju ienākuma nodoklis un valsts obligātās sociālās apdrošināšanas iemaksas.

Plašāka informācija pieejama LAD mājaslapā izvēlnē "Sezonas laukstrādnieki" un VID mājaslapā sadaļā "Nodokļi/Iedzīvotāju ienākuma nodoklis/Informatīvie un metodiskie materiāli" informatīvajā materiālā "Sezonas laukstrādnieku ienākuma nodoklis". Jautājumu un neskaidrību gadījumā aicinām iedzīvotājus zvanīt uz VID konsultatīvo tālruni 67120000 vai LAD klientu apkalpošanas tālruni 67095000. LL

VID informācija

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

◀ 4. lpp.

Gada izlozē var laimēt vienu naudas balvu 20 000 eiro vērtībā, četras naudas balvas 10 000 eiro vērtībā un piecas naudas balvas 2000 eiro vērtībā. Tā kā 2019. gadā izloze norisinās tikai sešus mēnešus, tad attiecībā uz gada izlozes laimestu likuma Pārejas noteikumi nosaka, ka gada izlozē par 2019. gadu var laimēt vienu naudas balvu 10 000 eiro vērtībā, četras naudas balvas 5000 eiro vērtībā un piecas naudas balvas 1000 eiro vērtībā. Attiecīgi 2020. gadā organizē čeku loterijas gada izlozi par periodā no 2019. gada 1. jūlija līdz 2019. gada 31. decembrim izdotajiem (čeka datums) čekiem.

Spēlētājs, kura reģistrētais čeks atzīts par laimējušo čeku, 30 dienu laikā no izlozes rezultātu publicēšanas dienas piesakās naudas balvas vai papildu balvas saņemšanai vienā no šādiem veidiem:

1) ierodoties Valsts ieņēmumu dienesta klientu apkalpošanas centrā un uzrādot laimējušā čeka oriģinālu;

2) izmantojot Valsts ieņēmumu dienesta elektroniskās deklarēšanas sistēmu un iesniedzot tajā laimējušo čeku skenētā veidā.

Piesakoties naudas balvas saņemšanai, laimētājs norāda savu vārdu, uzvārdu, personas kodu, mobilā tālruņa numuru un tā konta numuru, kurā var ieskaitīt naudas balvu.

Attiecībā uz paziņošanu par laimestu vietnē www.cekuloterija.lv ir skaidrots, ka visi laimētāji jau izlozes dienā saņems informatīvu SMS par laimestu, kā arī informāciju, kur meklēt norādes laimesta saņemšanai. SMS tiks nosūtīts uz to mobilā tālruņa numuru, kuru persona būs norādījusi, reģistrējot čeku loterijai. Protams, laimētāju saraksts būs publicēts arī vietnē www.cekuloterija.lv.

Vietnē www.cekuloterija.lv var iepazīties arī ar papildu balvām, kuras piešķir VID Padziļinātās sadarbības programmas dalībnieks.

Jaunumi nodokļos un likumos

Izdevumā "Latvijas Vēstnesis" 12. jūnijā tika publicēti vairāki grozījumi nodokļu likumos. Lielākoties grozījumi saistīti ar to, ka no 2021. gada 1. janvāra tiek ieviests vienots konts nodokļu maksājumiem un visos nodokļu likumos tiek iestrādāts nosacījums, kas nosaka arī vienotu nodokļu samaksas termiņu – mēneša 23. datumu. Tomēr ir atsevišķi jaunumi, kas neattiecas tikai uz vienoto kontu.

Likumā "Par nodokļiem un nodevām" ir izmaiņas saistībā ar elektroniskās darba laika uzskaites sistēmas piemērošanu būvniecības nozarē strādājošiem (no 2020. gada 1. janvāra šo sistēmu vajadzēs arī tad, kad būvdarbu izmaksas pārsniedz 350 000 eiro; šobrīd sistēma nepieciešama, ja būvdarbu izmaksas pārsniedz 1 miljonu eiro). Likuma 22.2. pantā, kas attiecas uz "Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas likuma" subjektiem, no 60 000 eiro uz 10 000 eiro mainīts limits, kad par aizdomīgu uzskatāms darījums, kurā privātpersona vienā vai vairākos darījumos skaidrā naudā iegulda komercsabiedrībā, izmaksā, aizdod vai aizņemas no citas personas.

Mikrouzņēmumu nodokļa likumā viens no grozījumiem paredz, ka pēc tam, kad ir pagājis mēnesis pēc mikrouzņēmumu nodokļa deklarācijas iesniegšanas termiņa, vienīgais precizējums, ko deklarācijā varēs veikt, ir palielināt ieņēmumus, no kuriem aprēķināts mikrouzņēmumu nodoklis.

Grozījumi "PVN likumā" skaidro darījumus ar vaučeriem (t. sk. dāvanu kartēm). Likums arī nosaka, ka, sākot ar 2020. gada 1. janvāri, PVN reversu vairs nepiemēros būvizstrādājumiem un sadzīves elektronikai; attiecībā uz reversu ir izmaiņas arī metāllūžņu darījumiem. Likuma izmaiņas skar arī e-komercijā strādājošus uzņēmumus.

Aicinu visus iepazīties ar likumu grozījumiem un sekot līdzi visām izmaiņām. Par nodokļu likumu grozījumiem informatīvie materiāli parasti tiek publicēti arī Valsts ieņēmumu dienesta mājaslapā www.vid.gov.lv.

Linda PURIŅA,
LLKC grāmatvedības eksperte, sertificēta nodokļu konsultante
e-pasts: linda.purina@llkc.lv
tālr. 63007561

Vienīgais
SPECIALIZĒTAIS LOPKOPĪBAS ŽURNĀLS LATVIJĀ!

- Aktualitātes piena un gaļas lopkopībā, kā arī zirgkopībā.
- Intervijas ar nozares līderiem.
- Saimnieku pieredzes stāsti no visiem Latvijas novadiem.
- Praktiski profesionāļu padomi piena un gaļas lopu audzētājiem.
- Informācija par nozarei saistošām likumdošanas izmaiņām.
- Jaunumi no Latvijas un pasaules tirgiem.

Izdevējs: Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs.

Žurnālu "Latvijas Lopkopis" iespējams abonēt VAS "Latvijas Pasts" pasta nodaļās visā Latvijā, abonēšanas indekss – 2044, pasūtīšanu iespējams veikt arī elektroniski "Latvijas Pasts" mājaslapas elektroniskās abonēšanas sadaļā: https://abone.pasts.lv/lv/latvijas_preses_izdevumi/zurnali/2044/2019_gads/

Abonēšanas cena 6 mēnešiem – 19,50 eiro, 3 mēnešiem – 9,90 eiro.

LLKC

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

Lauku Lapa
Nr. 7 (172) 2019. g. jūlijs
Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centra INFORMATĪVAIS IZDEVUMS

AUGKOPĪBA

"KALNAKAĻVOS" AUDZĒ VASARAS RUDZUS

Gulbenes novada Rankas pagasta bioloģiskajā zemnieku saimniecībā "Kalnakaļvi" jau otro gadu audzē vasaras rudzus. "Tā ir zviedru šķirne "Juso"," stāsta saimnieks Jānis Kļaviņš. Kopā saimniecības 650 hektāros tiek audzēti rudzi, griķi, auzas, miežu-zirņu-auzu mistrs, sarkanais āboliņš un ķimenes.

Zemnieku saimniecības pirmsākums ir 1993. gadā, bet 1994. gadā Jānis pabeidza Priekuļu lauksaimniecības tehnikumu un sāka saimniekošanu ar dažiem hektāriem lauksaimniecības zemes. Sākumā Jānis konvencionāli apstrādāja laukus, bet pamazām radās pārliecība par bioloģiskās lauksaimniecības nozari. Tā kopš 2005. gada "Kalnakaļvos" saimnieko ar bioloģiskajām metodēm.

Lai saimniekotu bioloģiski, saimniecībai ir atbilstošs tehnikas parks un sava kalte. Ir divi jaudīgi *New Holland* traktori, kuri lauku darbos aprīkoti ar dubultriteņiem, lai netiktu noblietēta augsne un lauks būtu līdzens. Saimnieks Jānis ļoti slavē *Amazone* sējmašīnu ar kokteiļfrēzi, kas safrēzē augsnes daļu aiz traktora, līdz ar to var labi iesēt ziemājus arī mitrā augsnē. Sējas laikā traktoram priekšā ir uzkarināmais agregāts – šļūce ar "pakotāju". Aršanai izmanto astoņu korpusu *Kverneland* arklu. Vasarājiem augsne tiek arta tikai pavasarī, jo tad nezāles tiek apvērstas un iesētais kultūraugs attīstās ātrāk nekā nezāles. Papuvju apstrāde notiek ar *Horsh* dziļirdinātāju, to gan saimnieks ir nedaudz uzlabojis, liekot lietā savu prasmi un inženiera zināšanas. Katru gadu saimniecībā papuvēs tiek atstāti ap 100 ha zemes, papuves mulčē apmēram četras reizes sezonā. Tāpat katru gadu vidēji 130 hektāros tiek audzēts sarkanais āboliņš un iearts kā zaļmēslojums. Ražas novākšanai saimniecībā ir divi *Claas Dominator* kombaini.

Foto: Inga Freimane

"Kalnakaļvu" saimnieks Jānis Kļaviņš

Ķimenes – "Ķelmēnu" rupjmaizei

Īpašs stāsts ir par ķimeņu audzēšanu. Jānis ķimenes tīrsējā nesēj. Daudzu gadu pieredze ir rezultējusies ar tehnoloģiju, ķimenes sējot pasējā auzām apmēram 20 kg/ha. Auzas nokuļ. Otrajā gadā ķimenes appļauj un nekādu ražu neievāc. Ķimenes kuļ tikai trešajā un ceturtajā gadā. Kaltē ne augstākā temperatūrā par 40 °C. Katru gadu ķimenes aug aptuveni 65 hektāros. Ražu pārdod bioloģiskajai saimniecībai "Ķelmēni" mūsu visu iecienītās Rankas rudzu rupjmaizes cepšanai.

Pirms sējas visai sēklai tiek pievienots "Biomikss" mikrobioloģiskais mēslojums dabiskai augu attīstības stimulācijai un stabilizācijai. Līdz ar pirmo sējumu ecēšanu, arī āboliņš tiek sēts rudzu pasējā.

Saimniecībā izaudzētā raža tiek pārdota: rudzi un ķimenes kaimiņos "Ķelmēnu" saimniecībai, bioloģiski audzēti griķi kādus gadus ir pārdoti Francijā bezglutēna pārtikas ražošanai, bet miežu-zirņu-auzu mistra lopbarības maisījums tiek piegādāts kaimiņu bioloģiskās lopkopības saimniecībām aptuveni 50 km rādiusā ap Ranku.

Diskutē par KLP

LLKC Gulbenes birojs jūnijā organizēja interesentiem iepazīšanos ar saimniecības "Kalnakaļvi" darbību un rīkoja diskusiju par KLP pēc 2020. gada. Saimnieki skatīja sakoptos laukus un īpašu uzmanību pievērsa mums mazpazīstamajai kultūrai – vasaras rudziem. Kāpēc šāda izvēle? Stāsta saimnieks Jānis: "Ziemošanas dēļ. Ne katru gadu ziemas rudzi labi pārziemo. Tagad risku var dalīt uz pusēm – iesējam ap 150 ha ziemas rudzu un tikpat vasaras rudzu. "Ķelmēnu" maizei der gan vieni, gan otri. Mīnuss ir tas, ka vasaras rudziem graudi ir sīkāki, līdz ar to – raža nedaudz mazāka. Bet citus secinājumus par šo kultūru jautājiet man pēc gadiem trim. Pašlaik vēl eksperimentējam – vai sēt rudens vai pavasara arumā, pēc papuves vai pēc āboliņa."

Zemnieku sarunas ievirzījās arī par nākotni un Kopējo lauksaimniecības politiku. Te saimnieka Jāņa viedoklis ir gana skarbs – maksājumi jāsaņem tikai par saražoto produkciju bez ierobežojumiem. Par jaunās paaudzes ienākšanu laukos Jānim uztraukuma nav. Mārītes un Jāņa Kļaviņu ģimenē aug trīs dēli un viena meita. Dēls Matīss pēc gada iegūs Malnavas koledžas lauku īpašuma apsaimniekotāja profesiju, taču galvenās mācības viņš apgūst tēva saimniecībā jau divas sezonas.

Foto: Inga Freimane

Saimniecībai ir atbilstošs tehnikas parks un sava kalte

Anita ROZENBERGA,
Gulbenes novada lauku attīstības konsultante
e-pasts: anita.rozenberga@llkc.lv
tālr. 26541865

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs, Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku nov., LV-3018, tālr. 63050220, admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv
WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

LAUKSAIMNIECĪBA

AAL LIETOTĀJI – CIENIET SAVUS KAIMIŅUS!

Augu aizsardzības līdzekļus (AAL) nepareizi lietojot, var nelabvēlīgi iespaidot cilvēka un dzīvnieka veselību, apkārtējo vidi. Tāpēc saprotams, ka daudzi iedzīvotāji vēlas pasargāt sevi un ģimenes locekļus no to iedarbības gadījumos, kad tuvumā notiek lauka vai dārza apstrāde ar AAL.

Pirmais solis ir apzināt savu lauku kaimiņus, vietējos iedzīvotājus, īpaši potenciāli jutīgos apkārtnes iedzīvotājus (bērnus, vecāka gada gājuma cilvēkus u. c.), bioloģiskos lauksaimniekus.

Sazinieties ar saviem kaimiņiem:

• Izveidojiet ar viņiem labas attiecības.

• Ja jums jautā, izskaidrojiet, kāpēc lietojiet AAL un cik apstrādes reizes sezonā plānojat veikt. Neslēpiet informāciju par to, kādus AAL uz sava lauka lietojiet.

• Uzklausiet kaimiņu bažas. Mēģiniet vienoties par praktiskiem pasākumiem, kurus veiksiet, lai tās kliedētu.

• Apsveriet informatīvas "lauka dienas" organizēšanu savā saimniecībā.

• Atcerieties, ka produktīvu attiecību pamatā ir komunikācija, caurskatāmība un atklātība.

AAL lietošana

Nodrošiniet likumdošanas prasību izpildi par AAL uzskaiti. Personām, kuras lieto 1. un 2. reģistrācijas klases AAL, reģistrācijas žurnālā jāuzskaita gan iegādātie, gan izlietotie AAL, jānorāda apstrādātais kultūraugs vai objekts, apstrādātā teritorija, tās platība, apstrādes datums, lietotais AAL un tā deva.

Marķējums

Vienmēr pārbaudiet katra AAL marķējumu, pārliecinieties, ka tas atbilst augu aizsardzības likumdošanas prasībām (marķējums ir latviešu valodā un tam ir reģistrācijas vai atļaujas Nr. u. c.). Vienmēr ievērojiet norādes AAL marķējumā attiecībā uz aizsargjoslām no ūdenstilpēm un ūdenstecēm, kā arī norādītajiem attālumiem līdz blakus augošiem kultūraugiem.

Tehnikas kvalitāte, operatora drošība

• Regulāri veiciet AAL lietošanas iekārtu kvalitātes pārbaudi.

• Nodrošiniet, lai visi operatori būtu izgājuši apmācības un ieguvuši apliecību darbam ar AAL.

• Izlasiet un izpildiet lietošanas instrukcijas drošības prasības.

• Noregulējiet smidzinātāja stieni pareizā augstumā un paturiet to pēc iespējas tuvāk zemei, vienlaikus neriskējiet ar AAL nevienmērīgu izsmidzināšanu.

• Smidziniet, ievērojot konstantu tehnikas virzīšanās ātrumu un smidzinātāja spiedienu, it īpaši, ja smidzinātājs ir aprīkots ar automātisku apjoma regulatoru. Neliels ātruma kāpinājums var izraisīt lielu spiediena palielinājumu.

Laika apstākļi

• Vienmēr noskaidrojiet laika prognozi un attiecīgi plānojiet AAL lietošanas laiku.

• Nelietojiet AAL, ja vēja ātrums pārsniedz 4 m/s. Ja smidzinātājs aprīkots ar rūpnieciski komplektētām palīgierīcēm vēja ietekmes mazināšanai uz smidzinājumu, nodrošinot smidzinājuma nokļūšanu tikai uz paredzētās apstrādājamās virsmas, augus drīkst smidzināt, ja vēja ātrums nepārsniedz 8 m/s.

• Vēja ātrumu un virzienu pārbaudiet uz lauka. Uzsākot smidzināšanu, pārliecinieties, ka vēja virziens ir apsmidzināmā lauka virzienā, nevis uz kaimiņu laukiem. Ja vēja ātrums palielinās vai mainās tā virziens, pārtrauciet AAL lietošanu.

Ieteikumi labu kaimiņattiecību stiprināšanai

• Ja AAL lietosiet apdzīvotu vietu tuvumā, atcerieties par piesardzības pasākumiem. Ņemot vērā lietošanai paredzētā AAL īpašības, apzinieties, kādiem iedarbības faktoriem var tikt pakļauti apkārtējie iedzīvotāji (piemēram, izgarojumu/ar gaisu sajauktu tvaiku ieelpošana u. c.).

• Pirms AAL lietošanas uzsākšanas, ja iespējams, informējiet par to iedzīvotājus. Viņi sapratīs, ka ar viņiem rēķinās. Tas dos iespēju veikt piesardzības pasākumus, ko viņi uzskata par nepieciešamu, lai mazinātu iespējamo AAL iedarbību uz viņiem un īpašumiem (piemēram, izkārtas veļas noņemšana, ģimenes mīluļu paturēšana telpās, logu aizvēršana u. c.). Pirms smidzināšanas uzsākšanas apbrauciet un informējiet kaimiņus, kuru īpašumi robežojas ar jūsu laukiem. Var kaimiņus informēt, izmantojot arī citas metodes: piezvanot pa telefonu, nosūtot īsziņu vai e-pastu u.t.t.

• Informējiet lauku šķērsojošo publisko celiņu un servitūtu lietotājus par AAL lietošanas laiku un atstājiet kontakttālruni sīkākai informācijai.

• Ja jums ir jaukta tipa saimniecība, apsveriet iespēju dzīvojamo māju, skolu, slimnīcu u. c. tuvumā ierīkot zālājus un ganības.

• Ja kaimiņi, vietējie iedzīvotāji un garāmgājēji uzdod jautājumus, vienmēr atbildiet mierīgi, pieklājīgi un profesionāli. Veiciet rakstisku uzskaiti, kādas pretenzijas izvirzītas un ko jūs esat darījis, lai tās risinātu.

• Ja lauks ir tuvu kaimiņu laukam un katrā no tiem vienmēr tiek audzēti kultūraugi, ieteikums padomāt par barjeras, piemēram, dzīvžoga ierīkošanu, kas norobežos jūs no kaimiņu laukiem. LL

Pēc VAAD informācijas

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

Lauku Lapa
Nr. 7 (172) 2019. g. jūlijs
Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centra INFORMATĪVAIS IZDEVUMS

DĀRZKOPĪBA

PROFILAKTISKIE PASĀKUMI CĪŅĀ PRET KAITĒKĻIEM

Šī sezona ir kļuvusi par īstu izaicinājumu daudziem bioloģiskajiem dārzkopjiem. Nepietiek jau ar to, ka meteoroloģiskie apstākļi nelutina un sagādā raizes, bet sausums un karstums ir kļuvis par īstu paradīzi kaitēkļu attīstībai. Kaitēkļi ir vieni no tiem kaitīgiem organismiem, kas tiešā veidā visvairāk ietekmē izaudzētās produkcijas kvalitāti.

Kaitēkļu ietekme var būt ievērojama, jo, ja pat izaudzētā raža netiek iznīcināta, tad kvalitāte tiek ietekmēta gan. Tādu produkciju vairs nav iespējams vest uz tirgu un pārdodot gūt ienākumus. Integrētajiem audzētājiem kā glābējzvans paliek insekticīdu pielietošana, bet bioloģiskajiem – tik vien kā daži no visa klāsta.

Bioloģiskās lauksaimniecības spēks sakņojas augsnes auglībā un profilaktisko pasākumu izmantošanā. Tas prasa gan zināšanas, gan noteiktu pasākumu veikšanu.

Foto: Māris Narvils

Nezāļu klātbūtne rada papildu risku kaitēkļu invāzijai

Teritorijas un lauku malu apsaimniekošana

Katrā saimniecībā ap ēkām un kūtīm ir salīdzinoši plašas teritorijas, kuras tiešā veidā netiek izmantotas. Nākamās ir tehnikas novietnes. Dažiem saimniekiem tās ir skaisti sakārtotas, ja ne betonētas, tad vismaz ar grants segumu; bet ir tādi, kuriem dažu labu tehniku vairs nevar redzēt, jo tā ieaugusi zālē. Parasti tas ir raksturīgi "veco dzelžu" kolekcionāriem. Sevišķi traki ir gadījumos, ja saimniecībā ir ferma vai kūts, kur nav izbūvēta kūtsmēslu krātuve, un daļa vircas sūcas nezināmā virzienā. Tas viss raisa nekontrolētu nezāļu augšanu. Kāds tam ir sakars ar kaitēkļu izplatību? Vistiešākais, jo nezāles ir saimniekaugi daudzām kaitēkļu sugām. Tas nozīmē, ka ar teritorijas sakārtošanu vārda tiešā nozīmē, izpļaujot, izvācot nezāles un citas zālaugu sugas, jūs lielā mērā uzlabosiet profilaktisko situāciju cīņā ar kaitēkļiem.

Otra bēda parasti ir vērojama pie noliktavām un pagrabiem, kur, tīrot pagrabus, tiek izmestas produkcijas atliekas, šķirošanas pārpalikumi. Īpaši tas ir attiecināms uz kartupeļiem. Tie

Foto: Māris Narvils

Ne katrs kāpurs ir kaitīgs, bet pat bioloģiskajai daudzveidībai saudzējams

pēc tam, nekontrolējami saaugot, būs ideāla vieta, kur vairoties kartupeļu lapgrauzim, nerunājot jau par citu risku iespējamību.

Nezāļu perēkļi ap lauku malām vai lauka vidū gar stabiem ne tikai apdraud ar savu sēklu izsēšanos, bet to, ka tur sekmīgi var vairoties kaitēkļi. Viens no darbiem, kas noteikti jāieplāno, ir šādu vietu izpļaušana. Ļoti būtiski, lai šajā ziņā būtu sekmīga sadarbība starp kaimiņiem, pašvaldību un Latvijas valsts mežiem. Teritorijas, par kurām neviens neatbild, ir potenciālās riska zonas. Labs saimnieks var uzturēt visu ideālā kārtībā, bet, ja kaimiņš teritoriju un laukus nekops, tad būs liels risks, ka kaitēkļi no kaimiņu teritorijas noteikti apciemos jūsu laukus.

Sadarbība lauku teritoriālajā lauku izvietojumā

Noteiktos apstākļos var rasties būtisks risks. Runa ir par laukiem, kas robežojas ar kaimiņu laukiem. Viss ir labi, ja kultūras ir dažādas, bet problēmas var rasties gadījumos, ja ir vienādas vai līdzīgas – kā lielajām atklātā lauka kultūrām, tā dārzu kultūrām. Riskanti ir gadījumi ar līdzīgām kultūrām, ja kaimiņos ir integrētais audzētājs un ļoti bieži tiks izmantoti insekticīdi, tad daļa kaitēkļu sekmīgi pārvietosies uz jūsu lauka un jūsu kaitēkļu pulciņam pievienosies vēl pārbēdzēji no kaimiņa. Otrs variants, ja abi ir bioloģiskie, tad vienādas kultūras būs dubulti liela barības bāze kaitēkļiem. Tātad, plānojot augmaiņu, zelta padoms – sarunājiet ar kaimiņiem par robežlaukiem, ko, kurš un kur sēs vai stādīs. Ja runājam par attālumiem, tad pētījumi ASV norāda, ka bioloģiskajam augļu dārzam vajadzētu atrasties vismaz 900 m attālumā no cita augļu dārza. Tāds fiziskais attālums kļūst nepārvarams lielākajai daļai augļu dārzu kaitēkļu.

▶ 9. lpp.

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

8. lpp.

Augu maiņa

Tā būtiski traucē kaitēkļu attīstības ciklam. Katru gadu nomainoties kultūrai, kaitēkļiem ir daudz grūtāk savairoties. Jo vairāku lauku sistēma tiks izmantota, jo mazāka iespēja savairoties kaitēkļiem. Profesionālam bioloģiskajam dārzkopim vajadzētu orientēties vismaz uz sešu un vairāk lauku augmaiņas sistēmu.

Zaļmēslojuma kultūru audzēšana

Tie ar saviem sakņu izdalījumiem traucē ne tikai kaitēkļu dzīves ciklam, bet pat spēj samazināt to skaitu augsnē. Labvēlīga ietekme var būt priekšaugam vai pēcaugam, mazinot kaitēkļu izplatību. Sevišķi labvēlīga ir krustziežu audzēšana šim nolūkam, – eļļas rutks spēj nelabvēlīgi ietekmēt sīpolu mušas populāciju augsnē. Var izmantot arī baltās sinepes.

Jaukto stādījumu izmantošana

Tās mērķis ir panākt labvēlīgu kultūru ietekmi, lai radītu kaitēkļu attīstībai nelabvēlīgus apstākļus vienas vai vairāku sezonu (ilggadīgajiem stādījumiem) garumā. Tiek izmantoti vairāki aspekti. Viens ir augu spēja sadarboties labāku augšanas apstākļu nodrošināšanā. Otrs ir tas, ka noteiktas kaitēkļu populācijas nesadzīvo savā starpā. Antagoni ir, piemēram, sīpolu un burkānu mušas. Klātesot abām attiecīgajās kultūrās, to savairošanās principā nav iespējama.

Mēslojuma izmantošana

Ir runa par elementāru sēra izmantošanu, kas, kā zināms, vienlaicīgi var ietekmēt dažādu tīklērču sugas kā lauka, tā segtajās platībās. Jāatceras, ka tad ir jāveic augsnes analīzes, kas pierāda, ka pastāv vajadzība pēc sēra, īpaši sēra prasīgām kultūrām – visa veida kāpostaugiem ar ražu kā virs zemes, tā zem zemes.

Kaļķojamā materiāla izmantošana

Tas ir viens no pamatjautājumiem bioloģiskajā dārzkopībā, kas būtiski uzlabo augu barošanās spējas un rada plašāku ietekmi. Uzlabojoties mikroorganismu darbībai un spējai darboties, lielā mērā tiek apgrūtināta daudzu augsnē mītošo kaitēkļu darbība un spēja savairoties.

Dārzkopja organizatoriskais darbs

Laika prognozes

Viena no grūtāk paredzamajām lietām pasaulē. Tomēr tā ir lieta, kam patiešām ir jāseko līdzi. Ne tikai, lai plānotu augu aizsardzību pret kaitēkļiem, bet lai laikus varētu organizatoriski sagatavoties šādam laika periodam, kad gaidāma paaugstināta kaitēkļu savairošanās. Līdzko tiek prognozēts silts vai pat karsts laiks, bez nokrišņiem vismaz nedēļu, būs gaidāma kaitēkļu savairošanās. Kā šo informāciju izmantot? Jāielūkojas VAAD mājaslapas sadaļā par integrēto audzēšanu. Tur ir gan informatīvie apskati par iepriekšējo sezonu un prognoze nākamajiem periodiem. Šajās prognozēs ir vērts ieklausīties, jo to piepildīšanās ir ar daudz augstāku varbūtību kā laika ziņām. Jāņem attiecīgā reģiona prognožu dati par to, kādi kaitēkļi ir bijuši aktuāli iepriekšējā gadā, vai vēl labāk piefiksēt to nākamajam gadam. Atkārtojoties līdzīgiem meteoroloģiskajiem apstākļiem, pastāv ļoti liela varbūtība, ka tām pašām kultūrām parādīsies atkal tie paši kaitēkļi. Tā pagātnes bēdas var palīdzēt sagatavoties šīs dienas gaidāmajām problēmām. Kontekstā ir vērts piefiksēt meteoroloģiskos apstākļus, jo tas palīdzēs pamazām saprast likumsakarības, kas veidojas. Tā iegūsiet savu vietējiem apstākļiem piemēroto prognozi, kas ar katru gadu kļūs arvien precīzāka un izsvērtāka.

Labi koptā upeņu stādījumā nav nezāļu, kur varētu uzturēties kaitēkļi

Foto: Māris Narvils

Maijvabole ir izlīdusi no augsnes, tikai caurums vairs liecina par notikušo

Foto: Māris Narvils

Laika vērošana

Latvijā pagaidām nav labākas grāmatas par Artura Mauriņa "Laika zīmes". Daudzi skeptiski teiks, ka dabā viss ir sajaukts un neko nevar paredzēt, tomēr tik ļoti traki nav. Vērojot augu, putnu un dzīvnieku uzvedību un attīstību dabā, var vilkt paralēles kaitēkļu parādīšanās procesam. Galvenais iemesls ir aktīvo temperatūru summas, kuras ne tikai nosaka, cik ilga būs attiecīgā augšanas fāze, bet kādi kaitēkļi šādā situācijā var mosties un sākt savu melno darbu. Šīs lietas noteikti vajag piefiksēt, tas palīdzēs kopumā izdarīt vēl precīzākas prognozes.

Lauku apskates

Sargā sevi pats... Pastaigai pa saviem laukiem ir jāizpaužas ar apskaužamu regularitāti. To dara saskaņā ar prognožu dienesta cilvēku ziņojumiem VAAD mājaslapā. Laukus pēc sējas un stādīšanas vajadzētu apsekot reizi nedēļā, parādoties brīdinājumiem par pirmajiem kaitēkļiem attiecīgajā reģionā, reizi 3-4 dienās. Bet parādoties brīdinājumiem tiešā 5-10 km attālumā, lauks jāapseko katru otro dienu, ja blakus saimniecībā, tad jau katru dienu.

Pazīsti savus ienaidniekus

Kaitēkļus bildēt nav viegli, bet var iemācīties. Jāpaskatās dažādi rakursi, apgaismojums, vislabāk fotografēt apmākušā dienā ne spilgtā saulē. Ēnas un spilgta gaisma traucē labu foto uzņemšanai un kaitēkļu diagnostikai. Vajag izmantot arī VAAD sniegto informāciju, kas publicēta galveno dārzkopības kultūru bukletos. Salīdziniet bojājumus, sūtiet bildes speciālistiem uz *WhatsApp.Messenger*.

Māris NARVILS,
LLKC Augkopības nodaļas vecākais speciālists dārzkopībā
e-pasts: maris.narvils@llkc.lv
tālr. 29609943

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

Lauku Lapa
Nr. 7 (172) 2019. g. jūlijs
Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centra INFORMATĪVAIS IZDEVUMS

LAUKU ATTĪSTĪBA

SAIMNIEKO, KĀ LIEK DABA UN SENČI

Katram mums dzīvē ir savs sapnis, un mana sarunu biedra Viestura Lārmaņa sapnis ir bijis šķietami vienkāršs – atgriezties dzimtajās mājās un saimniekot tur tā, kā liek paša sirds.

Atgriešanās ceļš atpakaļ uz dzimto Beku ciemu tā apzināti sācies ap gadsimta miju, kad Viesturs palēnām sāka iegādāties zemes īpašumus tuvumā no vecāsmātes mantotajām mājām "Krastiņi", kas atrodas Valkas pagastā. "Krastiņos" saimniekojot, Viestura tēvs un māte bija izveidojuši zemnieku saimniecību ar tādu pašu nosaukumu. Reāla iespēja atgriezties pavērās 2016. gadā, kad Viesturs iegādājās kaimiņos esošās mājas, kuras lepni nes visa bijušā ciema – "Beku" nosaukumu. Bija plāns, kamēr vēl rudens un daudz darbu dažādos dabas projektos un mācībās, notiks pārcelšanās no Ķekavas, kur bija dzīvots līdz šim. Tad pavasarī – saimniecības pārņemšana no tēva, lai ļautu vecākiem baudīt nesteidzīgas vecumdienas. Tomēr dzīvē viss nenotika, kā plānots, un pārņemšanas vietā Viesturam nācās kārtot mantojuma lietas, un cerība, ka tēvs palīdzēs ar padomu un varēšanu tehniskajās lietās, izpalika. Tāpēc Viesturs tagad saka, ka viņi par savas saimniekošanas sākumu var uzskatīt 2018. gadu.

Viņi – Viesturs Lārmanis un viņa sieva Inese Gmizo-Lārmane, kura sākumā bija bažīga par to, ko tad viņa laukos, mežā darīs. Tomēr atstāja savus ierēdņa darbus, kas gan VARAM, gan Eiropas Parlamenta darba grupās bijuši saistīti ar dabas aizsardzību. Inese, būdama teorētiķe, pārcēlās uz laukiem, lai kopā ar vīru veidotu "Dabas saimniecību Bekas".

Līdzdalība *GrassLIFE* projektā

Foto: Viesturs Lārmanis

Ap 100 ha ganību platību sastāv gandrīz tikai no īpaši aizsargājamiem biotopiem

Foto: Kristaps Kalns, projekta *GrassLife* publicitātes materiāli

Viesturs un Inese Lārmaņi

Vēl līdz 2023. gadam Viestura un Ineses viena no galvenajām rūpēm paralēli darbam saimniecībā būs dalība Latvijas dabas fonda *GrassLIFE* projektā, jo tieši "Bekās" ir izvietots šī projekta dabisko pļavu atjaunošanas zināšanu un demonstrējumu centrs. Šobrīd pat reizēm grūti pateikt, kas viņu saimniekošanā ir galvenais. Gribētos jau, lai tā ir pašu saimniecība, saka viņi, un tāpēc pēc iespējas projekta aktivitātes, kurās tiekas projektā iesaistītie un demonstrējumu apmeklētāji, tiek plānotas tā, lai tas netraucē sezonas darbus saimniecībā. Tomēr visi, kas ir bijuši iesaistīti projektos, zina, ko nozīmē sasniedzamie mērķi un projektu atskaites, kuras ierobežo termiņi. Darbs projektā un vienlaikus saimniecības pārstrukturēšanā ir ļoti apjomīgs. Viesturs un Inese darbojas kopā kā viens labi noregulēts mehānisms un cer, ka pierādīs to, ka saimniecība var pastāvēt, apsaimniekojot dabu saudzīgi un vienlaikus arī ekonomiski pamatoti. Viņi vēl nezin, vai tad, kad būs beidzies šis projekts, kura ietvaros saimniecība atjaunos un uzlabos 52 hektārus īpaši aizsargājamas pļavu un ganību dzīvotnes, viņi uzsāks jaunu projektu, bet jau tagad ir skaidrs, ka apskates saimniecība tiks uzturēta. Gan Inese, gan Viesturs ir vienisprātis, ka viņu saimniecībā dabas vērošana var notikt tikai speciālista klātbūtnē, kurš nodod zināšanas par augiem un citām dzīvotnēm, kuras atrodamas saimniecībā, lai nebūtu vilšanās. Nepieredzējis dabas vērotājs daudz ko var nepamanīt, jo svarīgais šeit slēpjas detaļās, kuras jāprot ieraudzīt.

Ar lielu nepacietību tiek gaidīta Dabas fonda plānotā apskates "vagoniņa" iegāde tieši viņu saimniecībai, lai īpaši steidzīgie dabas saimniecības apmeklētāji pēc iespējas vairāk varētu uzzināt. Te jāpiemin, ka "Bekas" ir unikālas visā Eiropas kontekstā, jo saimniecības ganībās atrodami 12 dažādi pļavu, mežu un ūdeņu dzīvotņu (biotopu) veidi, kas ir īpaši aizsargājami saskaņā ar ES Biotopu direktīvu vai Latvijas normatīviem. Viesturs ir lepns par to, ka spējuši šo daudzveidību saglabāt. Saimniekošanas veidu ar dažādu šķirņu gaļas lopiem, kuri šeit tika atvesti vēl 2003. gadā ES *LIFE-Daba* programmas finansētā projekta "Ziemeļgaujas ielejas aizsardzība un apsaimniekošana" ietvaros, situāciju pļavās izmainījis. Tomēr nevar noliegt šī projekta pozitīvo ietekmi uz šo apvidu un tieši bioloģiski daudzveidīgo pļavu apsaimniekošanu, jo projekta ietvaros tika uzsākta vairāk nekā 1000 ha dabisko pļavu sakopšana un noganīšana ar projektā iegādātajem gaļas liellopiem. Sasniegtais rezultāts ir ļoti nozīmīgs. Tieši tas, ka praktiski visas saimniecības turpina projektā iesākto un apsaimnieko Gaujas pļavas, tās noganot, ir svarīgi. Tāpēc Viesturs noteikti vēlas pateikties visiem saimniekiem, kuri iesaistījās projektā un saimnieko joprojām saskaņā ar "Ziemeļgaujas ainavu apvidus" noteikumiem.

▶ 11. lpp.

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku nov., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

◀ 10. lpp.

"Beku" saimnieki ir gājuši vēl soli uz priekšu, lai apstādinātu izmaiņas viņu pļavās, kur ir notikušas sugu rokādes, un mazāk nozīmīgās augu sugas sāk ņemt virsroku pār vērtīgākajām. To parāda arī ikgadējais saimniecības pļavu monitorings, kuru veic zālāju eksperte Solvita Rūsiņa, bet vēl uzskatāmākā veidā apliecina fotogrāfijas, kurās pa gadiem fiksēta konkrēta pļava. Uzsākta ganāmpulka nomaiņa, un dažādu intensīvo gaļas liellopu šķirņu dzīvnieku vietā saimniecībā ir iedzīvojies prāvs Hailandes šķirnes dzīvnieku pulks.

"Liekot lietā savas zināšanas par dabu un tēva par saimniekošanu izdarītos pedantiskos pierakstus 15 gadu garumā, iegūta neatsverama pieredze, skaidrs, ka pat pļaujmašīnas izvēle ietekmēs to, vai nenodarām kaitējumu dabai," tā saka Viesturs.

Daudz ideju par saimniecības attīstību

Ideju par saimniecības attīstību ir daudz, un viņi arī nekautrējas, kā paši saka, "braukt izlūkos", lai iepazītos un uzklausītu stāstus par saimniekošanas pieredzi citur. Un nav svarīgi, vai šoreiz stāsts ir no tirdziņā satikta mājražotāja vai lepnas viesu mājas īpašnieka. Inese pavasarī LLKC pasākuma "Saimniecību un mežu apmeklējumu nodrošināšana" ietvaros izmantoja iespēju pabūt Austrijā – "Vulkānzemē", kur guvusi iedvesmu un idejas saimniekošanas dažādošanai. Ir pilnīgi skaidrs, ka apskates saimniecība nedrīkst pastāvēt bez sava produkta, kurš to raksturotu, domā Viesturs, jo apmeklētājiem ir svarīgi iegādāties produktu no vietas, kuru viņi apmeklējuši.

"Dabas saimniecības Bekas" saimnieki ir ceļā uz to, pirmais unikālais produkts, kurš jau ir piedāvāts nelielā daudzumā, ir turpat Gaujas pļavās lasītu spradzeņu ievārījums. Inese domā arī par citu ogu zaptīšu vārīšanu, arī lielziedu vīgriežu tēja un sīrups, un mežāboli ir plānā, bet tālais un lielais plāns ir savā saimniecībā audzēto liellopu gaļas un tās pārstrādes produktu piedāvāšana gan saimniecības apmeklētājiem, gan novada iedzīvotājiem. Saimnieki liek aizdomāties par to, kādos apstākļos ir auguši šie dzīvnieki, lietojot ikdienas uzturā ap trijiem simtiem dažādu zālīšu (konvencionāli audzētie – labi, ja trīsdesmit), tāpēc gaļa būs unikāla kvalitātes un garšas ziņā. Redzot, cik pamatīgi viņi dodas uz saviem mērķiem, ir ticība, ka tas izdosies.

Lektors LLKC mācībās

Daudzi iepazinuši Viesturu Lārmani kā zinošu lektoru LLKC organizētajās mācībās "ES nozīmes zālāju biotopu vai sugu dzīvotņu apsaimniekošana". Viesturs saka, ka, kopš viņš ir atgriezies dzimtajās mājās un uzsācis šeit saimniekot, ir viens no bioloģiskās daudzveidības uzturētājiem un saglabātājiem. Kuriozi, bet arī viņam, tāpat kā visiem citiem biotopu apsaimniekotājiem, bija jāapmeklē mācības pie saviem kolēģiem, lai iegūtu apliecinājumu par zināšanām. Šajos gados ne tikai mācību dalībnieki ir mainījušies, bet viņš pats kā lektors kļuvis pārliecinātāks par sevi, arī tāpēc, ka tagad var teikt, ka pats lieto šīs metodes savā saimniecībā. Būt "vienam no", tas dod lielāku pārliecību, stāvot auditorijas priekšā. Veiksme mācību dalībniekiem no tuvējiem reģioniem ir tas, ka Viesturs mācību praktisko daļu vada savā saimniecībā, kur stāsta un rāda arī *GrassLIFE* projektā paveikto. Maija beigās Valkas grupas mācību dalībniekiem tika rādīts speciāli projektam uzkonstruētais "putnu baidītājs", iekārta, kura tiek piestiprināta pirms traktora, lai, pļaujot zāli, radot vibrācijas un troksni, aizbiedētu pēc iespējas vairāk putnu un dzīvnieku.

Saglabāt un atjaunot dabas daudzveidību

Pagaidām Inese un Viesturs īpaši nereklamē savu "Dabas saimniecību Bekas", bet informāciju par tur un citās projekta saimniecībās notiekošajām aktivitātēm var atrast Latvijas Dabas fonda mājaslapā un projekta lapā grasslife.lv. Lai jūs nemulsina, ka, atverot pasākumu kalendāru, nevar redzēt "Beku" nosaukumu, oficiālais vēl šobrīd ir "Krastiņi". Ja vēlaties piedalīties pasākumos, ziniet, ka dabā iešana jeb "Ainavu tūres", kas tiek organizētas projekta ietvaros, nav masu pasākums un tāpēc svarīgi ir reģistrēt savu vēlmi piedalīties, jo organizatoriem rūp, lai visiem dalībniekiem ir iespēja sekot līdzi notiekošajam.

Viesturs un Inese darbojas savā saimniecībā ar apziņu, ka viņi pilda senču uzliktu pienākumu rūpēties par dabu tieši šeit, un cer, ka arvien vairāk Latvijā atradīsies saimnieki, kuriem būs svarīgi saglabāt un atjaunot dabas daudzveidību.

Saimniecībā liela uzmanība tiek pievērsta dabas daudzveidības saistībai ar vietas vēsturi. Attēlā: vecvecāku paaudze 20.-30. gados

Foto: no ģimenes arhīva

Saimniecībā regulāri notiek dažādi semināri par dabas daudzveidību un Latvijas ainavu

Valda EMPELE,
LLKC Valkas konsultāciju biroja uzņēmējdarbības konsultante
e-pasts: valda.empele@llkc.lv
tālr. 29445406

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

Lauku Lapa
Nr. 7 (172) 2019. g. jūlijs
Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centra INFORMATĪVAIS IZDEVUMS

MEŽSAIMNIECĪBA

MEŽA DZĪVNIEKU POSTĪJUMU PROBLĒMU VAR RISINĀT SADARBOJOTIES

Čiekurs
INFORMATĪVS IZDEVUMS MEŽA ĪPAŠNIEKIEM

Nereti meža un zemes īpašnieki nezina, kur vērsties, atrodot meža dzīvnieku nodarītus postījumus, piemēram, bojātus jaunaudzes kociņus (noberzta miza, nokostas galotnes vai tamlīdzīgi). Šo jautājumu skaidro Valsts meža dienesta (VMD) Medību daļas vadītājs Valters Lūsis.

Foto: Juris Šaiters

Medību tornis ir viens no medību infrastruktūras elementiem

Aizsargāt īpašumu ir īpašnieka pienākums

Jāsāk jau ar to, ka zemes īpašniekam Medību likumā ir noteikts pienākums nodrošināt aizsardzības pasākumus pret iespējamiem medījamo dzīvnieku nodarītajiem postījumiem. Likums faktiski pasaka to, ka īpašniekam, izvērtējot iespējamo pārnadžu bojājumu riskus, jāveic meža aizsardzības pasākumi, piemēram, apstrādājot jaunaudzes ar repelentiem. Par veiktajiem aizsardzības pasākumiem ir jāinformē medību tiesību lietotāji. Kamēr nav noslēgts medību tiesību nomas līgums ar medniekiem, visu atbildību par medījamo dzīvnieku nodarītajiem postījumiem un zaudējumiem uzņemas zemes īpašnieks vai tiesiskais valdītājs. Medību tiesību nomas līgums, īpašuma aizsardzības pasākumi, mednieku informēšana par veiktajiem aizsardzības pasākumiem un konstatētajiem postījumiem – tie ir priekšnoteikumi medījamo dzīvnieku nodarīto postījumu samazināšanai no medību tiesību īpašnieka puses.

Ja tomēr nodarīti postījumi

Vispirms jāsazinās ar medniekiem. Taču, ja noskaidrojies, ka abas puses savus pienākumus ir izpildījušas, bet medījamo dzīvnieku nodarītie postījumi nemazinās, jāvērsas VMD. Gadījumos, kad veikti aizsardzības pasākumi postījumu samazināšanai, pieļaujamais nomedīšanas apjoms ir izmantots, bet postījumi joprojām turpinās, VMD ir pamats izsniegt papildu nomedīšanas atļaujas, kas tiek izmantotas postījumu vietās.

Ja radušās problēmas ar medījamo dzīvnieku nodarītajiem postījumiem, kuras nav VMD kompetencē, tad jāvērsas vietējās pašvaldības Medību koordinācijas komisijā. Lielākoties tie ir gadījumi, kad īpašnieks uzskata, ka mednieki nav pienācīgi pildījuši savu pienākumu, un tā rezultātā nodarīti zaudējumi. Īpašnieks vēršas attiecīgajā pašvaldībā medību koordinācijas komisijā ar iesniegumu, kurā norāda zemes vienību, aptuveno postījumu apjomu, postījumu raksturojumu un veiktos aizsardzības pasākumus. Savukārt komisija izskata šo iesniegumu atbilstoši Ministru kabineta 26.05.2014. noteikumiem Nr. 269 "Noteikumi par medījamo dzīvnieku nodarīto zaudējumu noteikšanu un medību koordinācijas komisijām". Medību koordinācijas komisijas kompetencē ir noteikt medījamo dzīvnieku postījumu rezultātā nodarīto zaudējumu apmēru. Komisija pieaicina kā īpašnieku, tā medību tiesību lietotāju un izvērtē, kā katrs no tiem pildījis savus pienākumus. Pēc tam komisija pieņem lēmumu atkarībā no konstatētajiem lietas faktiskajiem un tiesiskajiem apstākļiem.

Ja īpašnieks nav veicis aizsardzības pasākumus pret iespējamiem medījamo dzīvnieku postījumiem lauksaimniecībai vai mežsaimniecībai, tad arī medību koordinācijas komisijai nav pamata noteikt zaudējumu apmēru un postījumu pakāpi.

Sadarbības pamatā – savstarpēja mednieku un īpašnieku komunikācija

Ne tikai īpašnieks ir tas, kura pienākums ir informēt medniekus par postījumiem. Arī medniekiem, ja viņi medību platībās novērojuši postījumus, par to jāinformē īpašnieks. Tas palīdzētu īpašniekam plānot aizsardzības pasākumus. Savstarpēja komunikācija ir sadarbības pamats, lai abas puses pildītu savus pienākumus un mazinātu bojājumu riskus. Arī medības jāplāno atbilstoši noteiktajam pieļaujamajam nomedīšanas apjomam un termiņam. Medības galvenokārt jāplāno tur, kur pastāv augstāks medījamo dzīvnieku nodarīto postījumu risks. Taču, kamēr vien mežā būs dzīvnieki, pastāvēs arī postījumu risks. Tāpēc galvenais ir panākt, lai cilvēka saimnieciskās intereses tiktu līdzsvarotas ar vides aizsardzības interesēm, nodrošinot medību resursu ilgtermiņa apsaimniekošanu.

Medību resursu ilgtermiņa apsaimniekošanas pamatā ir sadarbība starp medību tiesību īpašniekiem un medniekiem, kā arī objektīvs VMD veikts medījamo dzīvnieku populācijas vērtējums. Pieņemot lēmumus, jābalstās uz faktiem, nevis emocijām. Tāpat kā mežs, arī medījamie dzīvnieki ir mūsu bagātība, kas jāsaglabā un jānodod nākamajām paaudzēm labākā stāvoklī, nekā tā ir saņemta no saviem priekštečiem.

Vairāk par Medību tiesību nomas līguma slēgšanu un meža kopšanu postījumu riska apstākļos varēs lasīt vasaras izdevumā meža īpašniekiem "Čiekurs". LL

Sarmīte GRUNDŠTEINE,
MKPC direktora vietniece informācijas un apmācību jomā
e-pasts: sarmite.grundsteine@mkpc.llkc.lv
tālr. 63050477

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku nov., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv
WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

BRISELES GAITEŅOS

CŪKGAĻAS TIRGUS ĀCM ĒNĀ

Āzija ES cūkgaļas ražotājiem ir ļoti svarīgs eksporta tirgus, īpaši Ķīna. Tādēļ ES vadībai un nevalstiskajām organizācijām jāstrādā pie risinājumiem, lai saglabātu eksportu. Par to runāts ES lauksaimnieku organizācijas COPA-COGECA darba grupā, kas veltīta Āfrikas cūku mērim (ĀCM) un kurā Latviju pārstāvēja Lauksaimnieku organizāciju sadarbības padomes pārstāve Dzintra Lejniece.

Risinājums eksporta saglabāšanai laikā, kad notiek strauja ĀCM izplatīšanās, būtu vienošanās panākšana ar Ķīnas valdību par tā sauktās reģionalizācijas atzīšanu. Tas ir – eksports tiktu ierobežots tikai no tiem ES reģioniem, kas ir ĀCM skarti, ne no visas ES.

ES cūkgaļas eksports ik gadu ir vidēji 3,88 miljoni tonnu. Piecas ES dalībvalstis – Vācija, Spānija, Dānija, Nīderlande un Francija – veido 76% no visa ES cūkgaļas eksporta. ĀCM izplatība rada virkni jautājumu, kā rīkoties, lai slimību ierobežotu. Viens no tiem ir graudu imports no ĀCM plaši skartās Krievijas un Ukrainas. Darba grupā norādīts, ka graudu ievešana problēmas neradot, jo tie tiek termiski apstrādāti. Tāpat tiek aktualizēts jautājums par žoga izbūvi uz robežas starp Vāciju un Dāniju, lai ierobežotu savvaļas cūku migrāciju. Žoga būvniecību uz robežas ar Krieviju apspriež arī Somijā, taču reālu darbu sākšanu kavē finansiāli apsvērumi. Savukārt Beļģijā, līdzīgi kā Čehijā, izmēģina elektriskos žogus ap ĀCM skartajiem reģioniem. Darba grupā organizācijas tiek aicinātas risinājumus ĀCM ierobežošanai pārrunāt ar savu valstu vides ministrijām.

VĒRTĒ ES BIOLOĢISKĀS DAUDZVEIDĪBAS STRATĒĢIJU

Cik efektīva bijusi ES bioloģiskās daudzveidības stratēģija un kādi būs nākamie ES soļi šajā jomā, diskutēts jūnijā COPA-COGECA Agrovides darba grupā, kurā Latviju pārstāvēja Latvijas Zemnieku federācijas pārstāve Agnese Hauka.

Eiropas Komisijas (EK) Vides ģenerāldirektorāts informēja, ka ES bioloģiskās daudzveidības stratēģijas novērtējuma publiskā apspriešana tiks uzsākta šī gada trešajā ceturksnī un ilgs 12 nedēļas, kad ikviens interesents varēs to komentēt un izteikt priekšlikumus. Diskusiju ar iesaistītajiem sociālajiem partneriem uzsāks katras dalībvalsts atbildīgās institūcijas.

Kopumā Bioloģiskās daudzveidības stratēģijai līdz 2020. gadam ir seši uzdevumi, bet COPA-COGECA darba grupā tiek runāts par stratēģijas trešo uzdevumu – lauksaimniecības un mežsaimniecības ietekmi uz biodažādību. EK Vides ģenerāldirektorāts norāda, ka jau šobrīd ir skaidrs, ka līdzšinējā ES spēkā esošā Biodažādības stratēģija nav sasniegusi savu mērķi un ekosistēmā ir lieli zaudējumi, kas nozīmē, ka lauksaimniekiem nākotnē vēl vairāk būs jāvelta uzmanība tam un jārada darba metodes, kas novērstu kaitējumu videi un palīdzētu atjaunot to.

Lauksaimnieku pārstāvji šādam uzstādījumam gan nevēlas piekrist. Nīderlandes pārstāve norāda, ka daudzas NVO vaino lauksaimniekus par kaitējumu videi, kas veicina lauksaimnieku noslēgšanos un samazina lauksaimnieku gatavību dalīties informācijā par vidi saglabājošām metodēm.

Polijas pārstāvis norāda, ka bieži pilsētnieki cīnās pret pesticīdu lietošanu lauksaimniecībā, bet paši, piemēram, iznīcina mušas un kukaiņus pilsētās, kas atņem barības vielas putniem. Ir būtiski saglabāt savvaļas dzīvniekus, bet šobrīd to ir 4–5 reizes vairāk, nekā tas ir ierasts, un tas rada zaudējumus. Biodažādība jāsaglabā, bet ne uz lauksaimnieku rēķina. Vienlaikus jārisina jautājums par nekontrolētu importu no Austrumiem, kur tiek izmantoti pesticīdi, kas ES ir aizliegti.

EK Vides ģenerāldirektorāts atzīst, ka bioloģiskās dažādības nodrošināšanai nebūtu jākļūst par lauksaimnieku prioritāti, aizstājot pārtikas ražošanu, – gan pārtikas ražošanai, gan bioloģiskās daudzveidības saglabāšanai būtu jābūt līdzsvarā.

SAUSĀ VĀJPIENA PULVERA KRĀJUMI IZPĀRDOTI

Jūnija beigās konkursa kārtībā pārdotas atlikušās 162 tonnas sausā vājpiena no pēdējās piena krīzes laikā ES valstīs sākotnēji uzkrātajām 380 000 tonnām.

Atgādināsim, ka EK no 2015. līdz 2017. gadam ar valsts intervenci iegādājās pavisam 380 000 tonnas sausā vājpiena pulvera. Mērķis bija stabilizēt piena tirgu un atbalstīt lauksaimnieku ienākumus. Sākot ar 2016. gada beigām, EK katru mēnesi un vēlāk reizi divos mēnešos izsludināja atklātu konkursu, lai pārdotu produktus atpakaļ tirgū, netraucējot to.

Lauksaimniecības un lauku attīstības komisārs Fils Hogans sacīja: "Krājumu izlietošana, neietekmējot sausā vājpiena pulvera cenu, ir uzskatāma par Komisijas pacietības un kopš 2015. gada – visa procesa piesardzīgas vadības uzvaru. Komisijas darba rezultāti ir augstākas cenas un stabils tirgus. Arī šoreiz EK ir apliecinājusi savu apņemšanos, atbalstu un solidaritāti ar Eiropas lauksaimniekiem krīzes laikā. Tas parāda arī Kopējās lauksaimniecības politikas instrumentu efektivitāti un vajadzību pēc tiem. Laikā, kad tirgū bija nopietni traucējumi, pareizie instrumenti darbojās kā būtisks drošības tīkls, un to pienācīga un savlaicīga ieviešana ir palīdzējusi nodrošināt dzīvotspēju simtiem tūkstošu Eiropas piensaimnieku."

Divarpus gadus pēc pirmā atklātā konkursa valsts krājumi tagad ir tukši, un piena cena ir ievērojami paaugstinājusies no vidēji 26 centiem par kg 2016. gada vasarā līdz 34 centiem par kg 2019. gada maijā (Latvijā no 17 līdz 29 centiem par kg).

Visas konkursa procesa detaļas ir pilnībā dokumentētas tiešsaistē Piena tirgus novērošanas centra portālā.

Pēc COPA-COGECA ekspertu atskaitēm un DG-AGRI informācijas sagatavoja **Iveta Tomsone**, LLKC Apgāda vadītāja

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

SVARĪGĀKIE DATUMI, KURUS LAUKU UZŅĒMĒJS NEDRĪKST AIZMIRST 2019. GADA AUGUSTĀ

Termiņš, kura laikā var iesniegt pieteikumu, iesniegumu vai atskaiti.

Iesniegumu un atskaišu apkopošanas datums vai iesniegšanas beigu datums.

	Termiņš	Jūlijs 1	4	9	10	14	15	17	18	21	22	24	25	26	30	31	Augusts 1	5	10	14	15	16	19	20	21	25	28	31	Septembris 1	16	20	30
Valsts atbalsta pasākumi	Atbalsts lauksaimniecības dzīvnieku ģenētisko resursu saglabāšanai (LDGRS)																															
Lauku attīstības programmas pasākumi	Riska pārvaldība																															
	Atbalsts uzņēmējdarbības uzsākšanai, attīstot mazās lauku saimniecības																															
Grāmatvedība un nodokļi	Pievienotās vērtības nodoklis (PVN)																															
	PVN mēneša (ceturkšņa) deklarācija un maksāšanas termiņš																															
	Mikrouzņēmumu nodokļa pārskats																															
	Valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas																															
	Atskaites iesniegšanas termiņš un nodokļa maksāšanas termiņš - PAŠNODARBINĀTAJIEM																															
	Dabas resursu nodokļa pārskats																															
	Darījumu kvīts																															
	Atskaite par darījumu kvīšu izlietojumu																															
	Skaidras naudas deklarēšana																															
	Deklarācija par mēneša laikā skaidrā naudā veiktajiem darījumiem																															
	Iedzīvotāju ienākuma nodoklis																															
	Deklarācija par ienākumu no kapitāla (par ceturksni) - ja ienākums no kapitāla pieauguma iepriekšējā ceturksnī pārsniedzis 1000 eiro																															
	Uzņēmumu ienākuma nodokļa deklarācija																															
	Uzņēmumu ienākuma nodoklis																															

LAD INFORMĀCIJA

KĀ LAUKSAIMNIEKIEM RĪKOTIES, JA NEGAISS IZPOSTĪJIS LAUKUS

Lauku atbalsta dienests (LAD) jūnijā ir saņēmis informāciju no daudziem lauksaimniekiem par dabas apstākļu postījumiem laukiem. Lai gan turpmākajā vasaras laikā nav prognozējamas būtiskas laikapstākļu izmaiņas, tomēr sniedzam skaidrojumu, kā rīkoties šādos gadījumos.

Ja platību maksājumiem pieteiktos laukus ir izpostījusi krusa, negaiss vai lietusgāzes tā, ka tie vairs neatbilst atbalsta maksājumu saņemšanas nosacījumiem (laukā vairs nav atbalsttiesīgā kultūrauga pārsvars), tad lauksaimniekiem par to jāinformē LAD, lai saglabātu tiesības par nopostītajā laukā deklarēto kultūraugu saņemt platību maksājumus.

Lauksaimniekam 15 darba dienu laikā jāiesniedz dienestam iesniegums par ārkārtas apstākļiem. Iesniegumam obligāti jāpievieno foto uzņēmumi, kuros redzami postījumi. Lai varētu identificēt fotogrāfijas uzņemšanas vietu, fotoaparātam jāieslēdz atrašanās vietas noteikšanas režīms vai arī fotogrāfijā jāiekļauj kāds attiecīgajam laukam specifisks vides objekts, piemēram, koki un ēkas.

Tikai pēc tam, kad ir iesniegts iesniegums un foto pierādījumi LAD, lauksaimnieks drīkst veikt izmaiņas – pārsēt laukā citu kultūraugu vai izveidot laukā papuvi. Šādi rīkojoties, tiks saglabātas tiesības saņemt atbalsta maksājumus, kas norādīti Vienotajā iesniegumā par sākotnēji deklarēto kultūraugu. Platību maksājumu pieteikumā jāatstāj sākotnēji deklarētā kultūrauga kods, bet iesniegumā par postījumiem jāinformē LAD, ja lauks tiks pārsēts. LL

Pēc LAD informācijas

"LAUKU LAPU" IESPĒJAMS ARĪ ABONĒT

Ja vēlaties "Lauku Lapu" saņemt mājās vai birojā, izdevumu iespējams abonēt tikai par piegādes cenu gan pasta nodaļās, gan "Latvijas Pasta" interneta mājaslapā: https://abone.pasts.lv/lv/katalogs/. Abonēšanas indekss – 1163.

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku nov., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

UZŅĒMĒJDARBĪBA

NO OLAS LĪDZ CĀLIM, NO HOBIJA LĪDZ UZŅĒMĒJDARBĪBAI

Sabīne Zupa Viesītes novada Saukas pagasta "Vilciņos" ar vistu audzēšanu nodarbojas vairāk nekā astoņus gadus, kad pirmās 20 vistiņas tika uzdāvinātas Sabīnes vecvecākiem pēc tam, kad tika likvidētas gotiņas. Darba ritms bija tik ierasts, ka nebija viegli tā vienā dienā apstāties.

Sabīne 2015. gadā pārņēma saimniecību no vectēva. Tad vistu saime tika papildināta līdz 100 vistām, pēc tam klāt iepirktas zosis, pīles un pērļu vistas. Iniciatore bija Sabīnes mamma, jo viņai jau kopš bērnības patika nodarboties ar lauksaimniecības darbiem. Sabīne atceras: "Sākumā tikai palīdzēju mammai ikdienas darbos, bet atceros, tas bija 2016. gada ziemā, un vienu dienu teicu mammai, ka mums vajag tak to putnu vairāk! Uz to viņa atbildēja: "Beidzot, es gaidīju, kad tu to teiksi!" Tā sākās ceļš uz savu uzņēmējdarbību. Izmēģinātas daudzas un dažādas šķirnes, izvēlētas: *Legorn, Mini Legorn, Cream Legbar, Australorp, Rodhe Island Red, Puškinckaja, Brabanconne*. Tās, kurām pēc pieredzes bija laba dējība, izturība pret slimībām, un to īpašības atbilst pieprasījumam gan pēc inkubācijas olām, gan pēc cāļiem. Saimniecība realizē pārtikas olas nelielos apjomos gala patērētājiem vai mazumtirdzniecībai, inkubācijai, cālēnus, pīlēnus, zoslēnus. Sabīne uzskata, ka ir jārūpējas, lai vista netiek "izdzīta" ar dēšanu, jo svarīgi, lai būtu kvalitatīvas inkubācijas olas, tā rezultātā arī šķiltos veselīgi un stipri cāļi. Tiek sniegtas konsultācijas putnu turēšanā, tai skaitā bioloģiskajām saimniecībām un arī piedāvāta pašu gatavota papildbarība putniem. Sabīne uzskata, ka tā ir radoša un interesanta nodarbošanās. Taču jābūt arī ekonomiskajam pamatojumam.

Foto: no Sabīnes Zupas arhīva

"Vilciņu" saimniece Sabīne Zupa

Liela vērtība – saimniekot senču sētā

Sabīne saka: "Pirms kaut ko uzsākam, mūsu ģimenē ir pieņemts veikt aprēķinus un izanalizēt, vai ir tā vērts. Tomēr putnkopība atnāca dabiski, protams, daudz plānojām, jo, lai pārveidotu saimniecības telpas, bija nepieciešami lieli ieguldījumi, bet visu nevar izvērtēt un izmērīt naudā. Manuprāt, liela vērtība ir tā, ka varam saimniekot savu senču lauku sētā, to sakopt un uzturēt, tad arī darbs sniedz lielāku gandarījumu".

"Vilciņi" ir ģimenes saimniecība, vīrs paralēli algotajam darbam nodarbojas ar graudu audzēšanu, mamma blakus saimniecībā audzē ķiplokus. "Man patīk strādāt kopā ar savu mammu. Mēs esam komanda, kur viena otru papildinām, motivējam, varam aizstāt viena otru, visu izrunāt, bet tai pat laikā esam sadalījušas savus darbus tā, lai abas justos novērtētas, veicot savus pienākumus. Tas ir būtiski saimniekojot sadalīt veicamos darbus, ko katra no mums dara – to, kas mums padodas vislabāk," atzīst Sabīne.

Saimniecība ir atvērta apmeklētājiem, putnus var apskatīt, iepazīties ar visu ciklu – no olas līdz pieaugušam putnam, kā notiek olu savākšana, inkubēšana un no olas izšķiļas pūkains cālis. Apskates laikā iespējams pabarot putnus. Saimniecība piedalās Lauku ceļotāja akcijā *Atvērtās dienas laukos*, lai arī pilsētu iedzīvotāji iepazītu lauku dzīvi un nobaudītu lauku labumus. Nepārtraukti jādomā, kā pārsteigt apmeklētājus. Tiek rīkotas radošās darbnīcas. Arī pārdodot produkciju, vienmēr jādomā, kā piesaistīt uzmanību ar noformējumu un olu krāsu dažādību.

Izstrādāta sava papildbarība

Seni tautas ticējumi stāsta, ka, lai cāļi labi izšķiltos, olas jānes perēt vīriešu cepurē un jāliek perēt svētdienā, kā arī tad, kad pūš dienvidu vējš. Kādus nosacījumus ievēro Sabīne? Olu inkubācijai tiek pievērsta liela uzmanība, olas pārtikai un inkubācijai iegūst visu gadu. Kad izšķiļas cālēni, jādomā par to ēdienkarti, pieaugušiem putniem sava barības izvēle un dienas norma. Pākšaugi, zirņi, kāposti, kabači, gurķi, auzas, mieži, kvieši – tā ir tikai daļa no vistas ikdienas ēdienkartes. Lai spētu piedāvāt patērētājam kvalitatīvas, veselīgas olas, nācās domāt par maisījuma izstrādi, kas pēc sastāva un īpašībām atšķirtos no masveidā komerciāli piedāvātajām barības piedevām.

▶ 16. lpp.

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

◀ 15. lpp.

Sabīne stāsta: ”Šāda veida papildbarību devām saviem putniem, un pēc vairāku gadu pieredzes bija labi rezultāti. Putnu saimē nav kanibālisma, pavasarī putniem ir skaistas spalvu rotas, kas parasti pēc ziemas nav, un tie būtiski neslimo un notiek patstāvīga olu dēšana visu gadu. Papildbarības piedevas sastāvā ietilpst ogļhidrāti un olbaltumvielas, eļļas un citas vielas saturošie graudaugi, minerālvielas, ko svarīgi putniem saņemt uzturā, īpaši ziemas mēnešos. Sastāvs ir sabalansēts un izdevīgs nelielām putnu saimniecībām, jo maisījums jau sagatavots un nav nepieciešams šīs vērtīgās minerālvielas un ogļhidrātus iegādāties lielos iepakojumos, kuri ir salīdzinoši dārgi un kurus, ilgi uzglabājot, zūd to vērtība. Mērķauditorija ir putnu saimniecības, kas nodarbojas ar inkubācijas olu tirdzniecību, pārtikas olu tirdzniecību, cāļu un jaunputnu tirdzniecību. Tā, pēc veiktajām analīzēm un apspriežoties ar nozares speciālistiem, mūsu izveidotais sastāvs ir vērtīgs mājputniem, esam procesā, lai noformētu patentu šim produktam.”

Uzņēmējdarbība jāattīsta apdomīgi

“Vilciņos” 2018. gads bija veiksmīgs, jo iegūts LAD finansiāls atbalsts Lauku partnerības “Sēlija” projektu konkursā, lai varētu iegādāties iekārtas mājputnu papildbarības ražošanai. Pēc veiksmīga projekta uzrakstīšanas nācās plānot ražošanas telpas, kam iegūts finansiāls atbalsts no “Altum” atbalsta programmas lauksaimniekiem. Projektu summas nav lielas, bet ne tādēļ, ka baidītos riskēt, bet, pēc Sabīnes domām, uzņēmējdarbība jāattīsta apdomīgi un izvērtējot savas iespējas un resursus. Lai tiktu līdz papildbarības ražošanai, bija garš process, jo tas prasīja laiku un līdzekļus.

Olu inkubēšana

Viesītes novada “Vilciņu” produkcija

Putnkopība devusi daudz interesantu projektu

Pirms savas uzņēmējdarbības uzsākšanas Sabīne piedalījās LLKC mācībās “Atbalsts lauku jauniešiem uzņēmējdarbības veicināšanai”, apmeklēja seminārus par putnkopību. 2016. gadā Jēkabpils konsultāciju birojs Saukas pagasta Lones Tautas namā organizēja informatīvu semināru par mājputnu audzēšanu un ēdināšanu, kas notika plašāka pasākuma “Cāļu diena Viesītes novadā” ietvaros. Pasākumā piedalījās arī Sabīne, citi varēja apskatīt z/s „Vilciņi” mājputnu izstādi un piedalīties atraktīvā loterijā. Nu jau divus gadus Sabīne pati organizē šo pasākumu. Mājputnu audzēšana, pateicoties Sabīnes uzņēmējdarbībai, kļuvusi par vienu no Saukas pagasta identitātēm. Arī šogad 1. jūnijā, Starptautiskajā bērnu aizsardzības dienā, Viesītes novada Lonē jau ceturto reizi notika pasākums “Cāļu diena”, kas bija veltīts kā pieaugušajiem, tā bērniem, un bija viens no svarīgākajiem Latvijas putnkopības nozares notikumiem. Šogad to sauca “Mācību diena un mājputnu tirgus “Cāļu dienas””. Sabīne aktīvi piedalās arī citos pasākumos. Viņa ar savu produkciju 2018. gadā sekmīgi piedalījās Rīgas svētkos. 2019. gada sākumā Viesītes muzejs “Sēlija” piedalījās izstādē “Balttour 2019”, kur bija pārstāvēti arī “Vilciņi”, kas kļuvusi par iemīļotu skolēnu un ģimeņu apmeklējumu vietu. Izveidota sava mājaslapa dejejputni.lv. Saimniecība iesaistās Latvijas Putnkopības asociācijas darbā.

Pagājušajā gadā Sabīne iesaistījās Latvijas–Lietuvas pārrobežu sadarbības programmas *Interreg* LLKC organizētajā Biznesa mentoru tīkla izveidē. Tagad viņa kā mentors labprāt dalās savā pieredzē un atbalsta jaunos uzņēmējdarbības uzsācējus. Sabīne atzīst: “Putnkopība man personīgi ir atnesusi tik daudz interesantu projektu, esmu iepazinusi dažādus cilvēkus, ieguvusi draugus, piedalījusies braucienos, un ar šo nodarbošanos saistītie pasākumi un notikumi ir devuši pārliecību, ka tam, ko es daru, ir pievienotā vērtība.” LL

Anita PUTKA,
LLKC Jēkabpils nodaļas uzņēmējdarbības konsultante
e-pasts: anita.putka@llkc.lv
tālr. 65207071 un 26511269

Lauku Lapa
Izdots SIA “Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs” Apgādā
Adrese: Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pagasts, Ozolnieku novads, LV-3018
Tālrunis: 63050220
Apgāda vadītāja Iveta Tomsone
“Lauku Lapas” redaktore Dace Millere
Reģistrācijas Nr. 000740319
Iespiests SIA “IBC Print Baltic”
“Lauku Lapu” var abonēt Latvijas Pastā, abonēšanas indekss 1163
Citējot un/vai pārpublicējot izdevuma “Lauku Lapa” rakstus, atsauce obligāta. Pārpublicēšanai jāsaņem Apgāda rakstiska atļauja.

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku nov., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv
WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

NACIONĀLAIS ATTĪSTĪBAS PLĀNS 2020
EIROPAS SAVIENĪBA
EIROPA INVESTĒ LAUKU APVIDOS
Eiropas Lauksaimniecības fonds lauku attīstībai
Lauku tīkls